

Ecclesiasticum Officium
Secundum Ordinem

Fratrum Predicatorum
In Hoc Volumine

Per Quatuor Decim Libros
Distinctum Hoc Ordine Continetur

Humbert

1259

Index	
Index	ii
INCIPIT	iii
Divine Office Responsories	iii
Kalendarium Sanctorum	1
Januarius	1
Februarius	2
Breviarium	13
Rubricæ	13
De Quo Officium Sit Agendum	13
De Responsorio in Primis Vesperis Dominice.	13
De Oratione Dominicali	13
De Omelia Dominicali Quando Legenda vel Transferenda vel Officio Dimittenda Sit . . .	13
De Divisione Hystorie Dominicalis per Ferias	14
Ubi Adventus Domini Celebrandus Sit	14
Proprium de Tempore	14
Dominica Prima in Adventu Domini Sabbato Precedenti	14

Divine Office Responsories

Here is a sample responsory.

℟. This is the main responsory verse * with a second part. ℣. This is the versicle. with. Gloria. with.

We can refer to the first responsory using its label. For example, see the responsory iii.

Januarius

habet dies. xxxi. luna. xxx.

Aureus numer.		Kal.		
iii	A		1	Circumcisio domini. duplex.
	b	iiii	2	Oct. Sancti Stephani.
xj	c	iii	3	Oct. Sancti Johannis. Incipit Quartus Embolismus.
	d	ii	4	Oct. Sanctorum Innocentium.
xix	e	Nonis	5	
viii	f	viii	6	Epiphania Domini. totum duplex.
	g	vii	7	Claves. lxx.
xvi	A	vi	8	
v	b	v	9	
	c	iiii	10	Pauli Heremite. memoria.
xiii	d	iii	11	
ii	e	ii	12	
	f	Idibus.	13	Oct. Epiphanie. simplex. Hylarii et Remigii. memoria.
x	g	xix	14	Felices presbiteri et confessoris. iii. lect.
	A	xviii	15	Mauri abbatis. iii. lect.
xviii	b	xvii	16	Marcelli pape et martyris. iii. lect.
vii	c	xvi	17	Anthonii abbatis. iii. lect.
	d	xv	18	Prisce virginis et martyris. iii. lect. Sol in aquario. Initium lxx.
xv	e	xiv	19	
iiii	f	xiii	20	Fabiani et Sebastiani martyres. simplex.
	g	xii	21	Agnetis virginis et martyris. simplex.
xii	A	xj	22	Vincentii martyris. semiduplex.
j	b	x	23	Emerentiane virginis et martyris. memoria.
	c	ix	24	
ix	d	viii	25	Conversio sancti Pauli. semiduplex.
	e	vii	26	
xvii	f	vi	27	Juliani episcopi et confessoris. memoria.
vi	g	v	28	Agnetis secundo. iii. lect. Claves xl.
	A	iiii	29	
xiv	b	iii	30	
iii	c	ii	31	

Hore noctis. xvj. Diei. viii.

Februarius

habet dies. xxviii. luna. xxix.

Aureus numer.				
	d	Kal.	1	Ignatii episcopi et martyr. memoria. Finis. iiii. embolismi.
xj	e	iiii	2	Purificatio sancte Marie virginis. totum duplex.
xix	f	iii	3	
viii	g	ii	4	
	A	Nonis	5	Agathæ virginis & martyris. sex capparum.
xvi	b	viii	6	
v	c	vii	7	Dorotheæ virginis & martyris. sex capparum.
	d	vi	8	
xiii	e	v	9	
ii	f	iiii	10	
	g	iii	11	
x	A	ii	12	Eulaliæ virginis Barchinonensis. novem lectionum.
	b	Idibus.	13	
xviii	c	xvi	14	Kalendas Martii.
vii	d	xv	15	Sol in piscibus.
	e	xiv	16	
xv	f	xiii	17	
iiii	g	xii	18	
	A	xj	19	
xii	b	x	20	
j	c	ix	21	
	d	viii	22	Cathedra Sancti Petri. sex capparum.
ix	e	vii	23	
	f	vi	24	MATHIÆ Apostoli. sex capparum.
xvii	g	v	25	
vi	A	iiii	26	
	b	iii	27	
xvi	c	ii	28	

Locus bissexti in anno bissextili quacumque die evenierit Festum sancti Mathiæ in tali jejunetur Vigilia eius, & in sequenti die celebretur, & servetur Festum; et si Sabbato evenierit, ipso Sabbato celebretur et jejunetur Vigilia eius, et servetur in sequenti die Dominico.

M A R T I U S.

HABET DIES 31. LUNA 30. NOX HABET HORAS 12.
dies vero 12.

Aureus numer.		Kal.	
iii	d		1
	e	vi	2
xj	f	v	3 Hemeterii & Celedonii martyrum. quatuor capparum.
	g	iiii	4
xix	A	iii	5
viii	b	ii	6
	c	Nonis	7
xvi	d	viii	8
v	e	vii	9
	f	vi	10
xiii	g		11
ii	A	iv.	12
	b	iii	13
x	c	ii	14
	d	Idibus.	15
xviii	e	xvii	16 Kalendas Aprilis.
vii	f	xvi	17
	g	xv	18
xv	A	xiv	19
iiii	b	xiii	20
	c	xii	21
xii	d	xj	22
j	e	x	23
	f	ix	24
ix	g	viii	25
	A	vii	26
xvii	b	vi	27
vi	c	v	28
	d	iiii	29
xiv	e	iii	30
iii	f	ii	31

A P R I L I S.

HABET DIES 30. LUNA 29. NOX HABET HORAS 10.
dies vero 14.

Aureus numer.			
	g	Kal.	1
xj	A	iiii	2
	b	iii	3
xix	c	ii	4
viii	d	Nonis	5
xvi	e	viii	6
v	f	vii	7
	g	vi	8
xiii	A	v	9
ii	b	iiii	10
	c	iii	11
x	d	ii	12
	e	Idibus.	13
xviii	f	xviii	14
vii	g	xvii	15
	A	xvi	16
xv	b	xv	17
iiii	c	xiv	18
	d	xiii	19
xii	e	xii	20
j	f	xj	21
	g	x	22
ix	A	ix	23
	b	viii	24
xvii	c	vii	25
vi	d	vi	26
	e	v	27
xiv	f	iiii	28
iii	g	iii	29
	A	ii	30

Kalendas Maii.

Sanctæ Engratiæ, vel decem & octo martyrum.

M A J U S.

HABET DIES 31. LUNA 30. NOX HABET HORAS 8.
dies vero 16.

Aureus numer.				
xj	b	Kal.	1	Torquati & comitum eius Episcoporum. novem lectionum.
	c	vi	2	Felicis Diaconi Hispalensis. novem lectionum.
xix	d	v	3	Inventio sanctæ Crucis. sex capparum.
viii	e	iiii	4	
	f	iii	5	
xvi	g	ii	6	
v	A	Nonis	7	
	b	viii	8	
xiii	c	vii	9	
ii	d	vi	10	
	e	v	11	
x	f	iiii	12	
	g	iii	13	
xviii	A	ii	14	
vii	b	Idibus.	15	
	c	xvii	16	Kalendas Junii.
xv	d	xvi	17	
iiii	e	xv	18	
	f	xiv	19	
xii	g	xiii	20	Sanctorum Cyriaci & Paulæ martyrum.
j	A	xii	21	
	b	xj	22	
ix	c	x	23	
	d	ix	24	
xvii	e	viii	25	
vi	f	vii	26	
	g	vi	27	
xiv	A	v	28	
iii	b	iiii	29	
	c	iii	30	
xj	d	ii	31	

J U N I U S.

HABET DIES 30. LUNA 29. NOX HABET HORAS 6.
dies vero 18.

Aureus numer.				
	e	Kal.	1	
xix	f	iiii	2	
viii	g	iii	3	
xvi	A	ii	4	
v	b	Nonis	5	
	c	viii	6	
xiii	d	vii	7	
ii	e	vi	8	
	f	v	9	
x	g	iiii	10	
	A	iii	11	
xviii	b	ii	12	
vii	c	Idibus.	13	
	d	xviii	14	Kalendas Julii.
xv	e	xvii	15	
iiii	f	xvi	16	
	g	xv	17	Adriani atque Nataliæ. novem lectionum.
xii	A	xiv	18	
j	b	xiii	19	Gervasii & Protasii martyrum. novem lectionum.
	c	xii	20	
ix	d	xj	21	
	e	x	22	
xvii	f	ix	23	Dominica pro adventu Sancti Joannis Baptistæ.
vi	g	viii	24	Nativitas sancti Joannis Baptistæ. sex capparum.
	A	vii	25	
xiv	b	vi	26	
iii	c	v	27	Sancti Zoili martyris.
	d	iiii	28	
xj	e	iii	29	Apostolorum Petri & Pauli. sex capparum.
	f	ii	30	

J U L I U S.

HABET DIES 31. LUNA 30. NOX HABET HORAS 8.
dies vero 16.

Aureus numer.				
xix	g	Kal.	1	
viii	A	vi	2	
	b	v	3	
xvi	c	iiii	4	
v	d	iii	5	
	e	ii	6	
xiii	f	Nonis	7	
ii	g	viii	8	
	A	vii	9	
x	b	vi	10	
	c	v	11	
xviii	d	iiii	12	Sanctæ Martianæ Virginis. novem lectionum.
vii	e	iii	13	
	f	ii	14	
xv	g	Idibus.	15	
iiii	A	xvii	16	Kal. Augusti. Justæ & Rufinæ virginum & martyrum. quatuor capparum.
	b	xvi	17	
xii	c	xv	18	
j	d	xiv	19	
	e	xiii	20	
ix	f	xii	21	Sperati vel comitum eius. novem lectionum.
	g	xj	22	
xvii	A	x	23	
vi	b	ix	24	Christinæ virginis & martyris. novem lectionum.
	c	viii	25	Christophori & comitum eius martyrum. novem lectionum.
xiv	d	vii	26	
iii	e	vi	27	
	f	v	28	
xj	g	iiii	29	
xix	A	iii	30	Sancti Cucufati martyris.
	b	ii	31	

AUGUSTUS.

HABET DIES 31. LUNA 30. NOX HABET HORAS 10.
dies vero 14.

Aureus numer.		Kal.		
viii	c		1	Felicis martyris. novem lectionum.
xvi	d	iiii	2	
v	e	iii	3	
	f	ii	4	
xiii	g	Nonis	5	
ii	A	viii	6	Sanctorum Justi & Pastoris martyrum.
	b	vii	7	
x	c	vi	8	
	d	v	9	
xviii	e	iiii	10	Sancti Laurentii martyris. sex capparum.
vii	f	iii	11	
	g	ii	12	
xv	A	Idibus.	13	Hyppolyti Martyris. quatuor capparum.
iiii	b	xix	14	Kalendas Septembris.
	c	xviii	15	ASSUMPTIO SANCTÆ MARLÆ. sex capparum.
xii	d	xvii	16	
j	e	xvi	17	
	f	xv	18	
ix	g	xiv	19	
	A	xiii	20	
xvii	b	xii	21	
vi	c	xi	22	
	d	x	23	
xiv	e	ix	24	Bartholomæi Apostoli. sex capparum.
iii	f	viii	25	Genesii martyris. novem lectionum.
	g	vii	26	Gerontii Episcopi. novem lectionum.
xj	A	vi	27	
xix	b	v	28	Augustini Episcopi & Doctores. sex capparum.
	c	iiii	29	
viii	d	iii	30	
	e	ii	31	

S E P T E M B E R.

HABET DIES 30. LUNA 29. NOX HABET HORAS 12.
dies vero 12.

Aureus numer.		Kal.		
xvi	f		1	
v	g	iiii	2	
	A	iii	3	
xiii	b	ii	4	
ii	c	Nonis	5	
	d	viii	6	
x	e	vii	7	
	f	vi	8	
xviii	g	v	9	
vii	A	iiii	10	Officium jejuniorum Kalendarum Septembrium ante festum Sancti Cypriani observatur his tribus diebus.
	b	iii	11	
xv	c	ii	12	
iiii	d	Idibus.	13	Kalendas Octobris. Cypriani. novem lectionum.
	e	xviii	14	
xii	f	xvii	15	Euphemiae virginis & martyris. novem lectionum.
j	g	xvi	16	
	A	xv	17	
ix	b	xiv	18	
	c	xiii	19	
xvii	d	xii	20	Matthæi Apostoli. sex capparum.
vi	e	xj	21	
	f	x	22	
xiv	g	ix	23	Decollatio Sancti Joannis Baptistæ. sex capparum.
iii	A	viii	24	
	b	vii	25	
xj	c	vi	26	
xix	d	v	27	
	e	iiii	28	Michaelis Archangeli. sex capparum.
viii	f	iii	29	Hieronymi Presbyteri & Confessoris. sex capparum.
	g	ii	30	

O C T O B E R.

HABET DIES 31. LUNA 30. NOX HABET HORAS 14.
dies vero 10.

Aureus numer.				
xvi	A	Kal.	1	Sanctorum Verissimi, Maximæ, & Juliæ martyrum.
v	b	vi	2	
xiii	c	v	3	
ii	d	iiii	4	
	e	iii	5	
x	f	ii	6	
	g	Nonis	7	
xviii	A	viii	8	
vii	b	vii	9	
	c	vi	10	
xv	d	v	11	
iiii	e	iiii	12	
	f	iii	13	Sanctorum Fausti, Januarii & Martialis martyrum.
xii	g	ii	14	
j	A	Idibus.	15	
	b	xvii	16	Kalendas Novembris.
ix	c	xvi	17	Sanctorum Cosmæ & Damiani martyrum.
	d	xv	18	Lucæ Evangelistæ. sex capparum.
xvii	e	xiv	19	
vi	f	xiii	20	
	g	xii	21	
xiv	A	xj	22	
iii	b	x	23	Servandi & Germani martyri. novem lectionum.
	c	ix	24	
xj	d	viii	25	
xix	e	vii	26	
	f	vi	27	Vincentii & Sabinæ & Chrystetæ martyrum. sex capparum.
viii	g	v	28	Apostolorum Simonis & Judæ. sex capparum.
	A	iiii	29	
xii	b	iii	30	Sancti Marcelli martyris.
v	c	ii	31	

N O V E M B E R.

HABET DIES 30. LUNA 29. NOX HABET HORAS 10.
dies vero 14.

Aureus numer.				
	d	Kal.	1	
xiii	e	iiii	2	
ii	f	iii	3	
	g	ii	4	
x	A	Nonis	5	
	b	viii	6	
xviii	c	vii	7	Officium jejuniorum Kalendarum Novembreium ante festum Sancti Martini observatur his tribus diebus.
vii	d	vi	8	
	e	v	9	
xv	f	iiii	10	
iiii	g	iii	11	Martini Episcopi & Confessoris. sex capparum.
	A	ii	12	Æmiliani Abbatis. novem lectionum.
xii	b	Idibus.	13	
j	c	xviii	14	Kalendar Decembris.
	d	xvii	15	
ix	e	xvi	16	
	f	xv	17	Aciscli & Victoriæ martyrum. novem lectionum.
xvii	g	xiv	18	Sancti Romani martyris.
vi	A	xiii	19	Sancti Crispini Episcopi & Confessoris. novem lectionum.
	b	xii	20	
xiv	c	xj	21	
iii	d	x	22	Cæciliæ virginis & martyris. sex capparum.
	e	ix	23	Clementis Papæ & martyris. sex capparum.
xj	f	viii	24	
xix	g	vii	25	
	A	vi	26	
viii	b	v	27	
	c	iiii	28	
xvi	d	iii	29	Saturnini martyris. sex capparum.
v	e	ii	30	Sancti Andreæ Apostoli. sex capparum.

DECEMBER.

HABET DIES 31. LUNA 30. NOX HABET HORAS 16.
dies vero 8.

Aureus numer.				
xiii	f	Kal.	1	
ii	g	iiii	2	
	A	iii	3	
x	b	ii	4	Barbaræ virginis & martyris. sex capparum.
	c	Nonis	5	
xviii	d	viii	6	Sancti Nicolai Episcopi & martyris. sex capparum.
vii	e	vii	7	
	f	vi	8	
xv	g	v	9	Leocadiæ virginis. sex capparum.
iiii	A	iiii	10	Eulaliæ virginis. sex capparum.
	b	iii	11	
xii	c	ii	12	Eugeniae virginis & martyris.
j	d	Idibus.	13	
	e	xix	14	Kalendas Januarii. Justi & Abundi martyrum. novem lectionum.
ix	f	xviii	15	
	g	xvii	16	
xvii	A	xvi	17	
vi	b	xv	18	ANNUNTIATIO SANCTÆ MARIE VIRGINIS. sex capparum.
	c	xiv	19	
xiv	d	xiii	20	
iii	e	xii	21	Thomæ Apostoli. sex capparum.
	f	xj	22	
xj	g	x	23	
xix	A	ix	24	
	b	viii	25	Nativitas Domini nostri Jesu Christi. sex capparum.
viii	c	vii	26	Stephani martyris. sex capparum.
	d	vi	27	Joannis Apostoli & Evangelistæ. sex capparum.
xvi	e	v	28	Sanctorum Innocentum. sex capparum.
v	f	iiii	29	Jacobi Fratris Domini. sex capparum.
	g	iii	30	Jacobi Fratris Apostoli & Evangelistæ. sex capparum.
xiii	A	ii	31	Columbæ virginis. novem lectionum.

De Quo Officium Sit Agendum

NOTANDUM quod per totum annum Officium tam diei quam noctis ad Horas faciendum est de Tempore nisi in festis Sanctorum et per octavas et in octavis eorum et nisi in Sabbatis quando de Beata Virgine agitur in conventu. Quando igitur de Tempore fuerit faciendum: omnibus Dominicis extra Tempus Pascale faciende sunt novem lectiones in Matutinis. In profestis autem diebus per totum annum fiant tantum tres nisi in Triduo ante Pasca. Tempus autem Paschale vocatur missa de vigilia Pasche et deinceps usque ad primas Vesperas Trinitatis exclusive.

De Responsorio in Primis Vesperis Dominice.

OMNI tempore quando hystoria dominicalis in sua prima Dominica inchoatur, responsum dicendum est in primis Vesperis. Quando vero propter aliquod impedimentum Dominica non habet prius Vesperas, vel hystoria dominicalis non cantatur in Dominica in qua primo debuit inchoari: responsum in Vesperis decetero non dicatur.

De Oratione Dominicali

NOTANDUM est quod oratio dominicalis semper dicenda est in Sabbato precedenti ad Vesperas, et in ipsa Dominica ad omnes Horas tam diei quam noctis quando de Dominica agitur, preterquam in Prima et in Completorio. Et hoc sciendum quod ubicumque dicitur lex oratio dicatur ad Horas nunquam intelligitur de Prima neque de Completorio nisi specialiter exprimatur. Dicenda est etiam oratio Dominicalis per ferias sequentis ebdomade usque ad Vesperas Sabbati exclusive ad omnes Horas tam diei quam noctis quando de Tempore agitur: nisi in jejuniis Quatuor Temporum Adventus et in quarta feria Cinerum et deinceps usque ad Dominicam in Albis exclusive, et nisi in tribus diebus Rogationum, et nisi in ebdomada Pentecostes, et nisi due aut plures orationes Dominicales infra ebdomadam sint dicende. Quando vero due vel plures orationes infra unam ebdomadam dicende fuerint, postquam una

infra ebdomadam fuerit incepta, dicatur quando de Tempore agitur usque dum alia inchoetur: et sic deinceps si plures dicende fuerint. Ille autem orationes que infra ebdomadam inchoantur, semper sunt in Laudibus inchoande. Hoc etiam sciendum quod oratio que dicitur ad Laudes semper dicenda est ad Tertiam, Sextam et Nonam nisi in jejuniis Quatuor Temporum Adventus et in duobus diebus Rogationum. Dicitur etiam ad Vesperas quando agitur de eodem de quo in Laudibus, nisi per ferias in Quadragesima et in duobus diebus Rogationum.

De Omelia Dominicali Quando Legenda vel Transferenda vel Officio Dimittenda Sit

IN omni Dominica, nisi festum vel octava dies festi habentis octavam impediatur, tres ultime lectiones de expositione Evangelii dominicalis legantur preterquam in vigilia Natalis Domini, quando in Dominica evenerit, tunc enim omelia dominicalis omittitur illo anno. Et nisi quando aliqua vigilia habens propriam omeliam in Dominica evenerit. Tunc enim tres ultime lectiones erunt de omelia vigilie et omelia dominicalis in aliquam feriam transferetur, preterquam in vigilia Sancti Andree, quando in Dominica evenerit. Tunc enim omelia dominicalis legenda est, et omelia de vigilia illo anno penitus dimittenda. Quando vero propter aliquod impedimentum dominicalis omelia non legitur in Dominica, semper infra ebdomadam suam in aliqua feria est legenda, nisi quando festum Sancti Silvestri in Dominica evenerit, et quando festum Beati Petri Martyris, vel Apostolorum Philippi et Iacobi vel Sancte Crucis vel Corone Domini, in Dominica ante Ascensionem evenerint. Tunc enim omelia dominicalis dimittitur illo anno. Dimittuntur etiam due ultime omelie dominicales que sunt post *Domine ne in ira*, quando inter octavas Epiphanie et Septuagesimam non sunt ferie vacantes in quibus possint legi. Similiter et omelia Evangelii *Loquente Ihesu* dimittitur quando tantum viginti due septimane fuerint inter *Deus omnium* et Adventum, si in vicesima secunda septimana non fuerint tot ferie vacante quod omnia Evangelia legi possint. *Te Deum* dicatur omnibus Dominicis, preterquam in Adventu et in Septua-

gesima et deinceps usque ad Pascha exclusive, nisi quando festum Purificationis in Septuagesima vel Sexagesima vel Quinquagesima evenierit.

De Divisione Hystorie Dominicalis per Feras

SCIENDUM quod per totum annum responsoria de hystoria dominicali per ebdomadam, quando de Tempore agitur hoc ordine sunt dicenda. Videlicet in secunda et quinta feria, tria prima. In tertia et sexta feria tria media. In quarta feria et Sabbato, tria ultima, et hoc observandum est nisi aliter sint signata. Quando autem festum aliquod infra ebdomadam celebratur, nihilominus ordo predictus in reliquis feriis observetur.

Ubi Adventus Domini Celebrandus Sit

ADVENTUS Domini semper celebrari debet in Dominica que vicinior est diei Sancti Andree, sive precedat sive sequatur, vel in ipso die Sancti Andree quando in Dominica evenierit. Omnia que ad Horas tam diei quam noctis per totum Adventum dicenda sunt, que in Breviario non sunt notata, dicenda sunt secundum quod in Dominica *Domine ne in ira* et in eius feriis sunt signata.

Dominica Prima in Adventu Domini Sabbato Precedenti

Ad Vesperas Ant. Benedictus. *Psalmi.* Superpsalmos. *Cetere ad ceteros.* *Capitulum.*

ECCE die veniunt dicit dominus et suscitabo David germen iustum, et regnabit rex et sapiens erit, et faciet iudicium et iustitiam in terra.

℟. Missus est. *Ymnus.*

CONDITOR alme syderum, eterna lux credentium, Christe redemptor omnium, exaudi preces supplicum.

Qui condolens interitu mortis perire seculum, salvasti mundum languidum, donans reis remedium.

Vergente mundi vespere uti sponsus de thalamo, egressus honestissima virginis matris clausula.

Cuius forti potentie genu curvantur omnia, celestia terrestria fatentur nutu subdita.

Te deprecamur Agie venture iudex seculi conserva nos in tempore hostis a telo perfidi.

Laus honor virtus gloria Deo Patri et Filio, Sancto simul Paraclito in sempiterna secula. Amen.

℣. Rorate celi desuper et nubes pluant iustum.

℟. Aperiatur terra et germinet salvatorem.

Ad Magnificat Ant. Ecce nomen domini venite de longinquo, et claritas eius replet orbem terrarum.

Oratio.

EXCITA quesumus domine potentiam tuam et veni, ut ab imminentibus peccatorum nostrorum periculis te mereamur protegente eripi, te liberante salvari. Qui vivis.

Ad Matutinis Invitat. Ecce venit rex * Occurramus obviam salvatori nostro. *Ymnus.*

VERBUM supernum prodiens a patre olim exiens, qui natus orbi subvenis cursu declivi temporis.

Illumina nunc pectora tuoque amore concrema